

Gemeenteraad Baarn

De Bilt, 13 juli 2020

Onderwerp: reactie op oproep aan natuurorganisaties

Geachte raadsleden,

Uw raad wacht een lastige taak om een afweging te maken tussen behoud en herstel van cultuurhistorie waarvoor kostendragers nodig zijn en de gevolgen die dat heeft voor natuur, omwonenden en de verkeers- en parkeerproblematiek. Met belangstelling hebben wij uw debat van 8 juli 2020 hierover gevolgd. Wij hebben de oproep van Mark Eijbaard van de PvdA aan de natuurorganisaties gehoord om te komen met voorstellen voor natuurplussen. Met deze brief willen wij graag een reactie geven op die oproep.

Allereerst is het daarvoor van belang te herhalen dat het plangebied van het voorontwerpbestemmingsplan, met uitzondering van een heel klein deel van ongeveer 500 m², geheel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt. Het betreft een gebied van 170 hectare dat tientallen jaren lang zeer weinig verstoring door menselijke aanwezigheid heeft gekend.

Het initiatief in dit gebied betreft de restauratie van het paleis, waarvoor logischerwijs kostendragers nodig zijn. De kostendragers worden gevonden in het organiseren van exposities, tentoonstellingen, bijeenkomsten en evenementen, zowel binnen de gebouwen als buiten op het landgoed, een hotel met 120 kamers en 80 woningen. Voor alle bezoekers worden parkeerterreinen aangelegd.

Zoals u weet zijn wij zeer kritisch op ontwikkelingen binnen de provincie Utrecht die invloed hebben op het NNN. Dat geldt des te meer voor het initiatief van Paleis Soestdijk, omdat dit de grootste ontwikkeling in het NNN in de provincie Utrecht van de afgelopen jaren betreft. Ons is geen grotere ontwikkeling bekend. Het uitgangspunt voor ontwikkelingen binnen het NNN is: 'nee, tenzij'. Dat is ook logisch: het gaat niet goed met de natuur in Nederland: de biodiversiteit neemt af, leefgebieden voor soorten nemen in omvang af en raken steeds verder versnipperd en verstoord. De druk op de ruimte is op dit moment groter dan ooit. Het NNN in Utrecht is verre van gereed¹. Dat betekent dat verdere aantasting van het NNN niet aan de orde kan zijn.

¹ Vijfde voortgangsreportage Natuur in Nederland van LNV, IPO en BIJ12, oktober 2019 en blz. 31 en 35, 'Decentraal natuurbeleid onder de Wet natuurbescherming', Kees Bastmeijer en Arnold van Kreveld, december 2019

Er mogen in het NNN geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die de natuur schaden. Als dat via de 'plussen en minnen'-methode toch wordt toegestaan, kan dat alleen wanneer de natuurplussen in verhouding staan met de schade aan het NNN. Maar voordat er kan worden nagedacht over natuurplussen, moet er eerst aandacht worden besteed aan de natuurminnen, de negatieve effecten op de natuur.

Reduceer de minnen

Zorg dat er zo min mogelijk schade aan de natuur ontstaat. Wat niet wordt aangetast, hoeft niet gecompenseerd te worden. Kijk dus kritisch naar zowel de kostenposten als de kostendragers:

- Kunnen de kosten naar beneden?: Welke kosten die opgevoerd worden voor de paleisrestauratie zijn echt noodzakelijk? Voor kosten die niet gemaakt worden, hoeft geen kostendragers te worden gevonden.
- Kan de schade aan het NNN worden verminderd?: Welke initiatieven zijn echt nodig zijn om inkomsten te genereren voor restauratie van het Paleis?

Wij adviseren u hierbij om gebruik te maken van de mogelijkheid die tijdens de informatie- en debatronde genoemd werd, om samen met een (financieel) expert te beoordelen of de voorgenomen kostendragers werkelijk allemaal nodig zijn en of hier alternatieven mogelijk zijn. Wat niet gebouwd of gerealiseerd wordt (hotel, woningen, parkeerplaatsen, evenementen), kan niets verstoren.

Vervolgens moet worden beoordeeld of de overblijvende kostendragers gereduceerd kunnen worden in grootte of effect: minder evenementen, kleinere evenementen, evenementen zonder versterkt geluid, evenementen buiten het broedseizoen, minder hotelkamers, minder parkeerplaatsen, minder woningen, minder versterking, minder verlichting, geen honden, geen katten, etc.

Vergroot de plussen

In alle gevallen zullen er minnen ontstaan. Het is immers onmogelijk het paleis te restaureren en open te stellen zonder dat er natuurverstoring en -schade optreedt. Deze verstoring is fors (tenzij de huidige plannen rigoureuus worden gewijzigd): er komen immers 400.000 bezoekers per jaar in een gebied dat tientallen jaren vrijwel gevrijwaard was van menselijke aanwezigheid. De natuurplussen moeten dus ook fors zijn. Iedereen snapt dat het ophangen van enkele nestkasten niet opwegen tegen 80 woningen in het NNN. En dat twee voorgenomen faunatunnels niet in verhouding staan tot verstoring door 400.000 bezoekers per jaar. Ook de andere maatregelen die getroffen worden in het plangebied zijn volstrekt onvoldoende voor de grootste aantasting van het NNN in Utrecht van de afgelopen jaren. Nog even los van het feit dat die maatregelen ontoereikend zijn beschreven en niet duidelijk is waarom juist tot deze maatregelen is gekomen.

Het zoeken naar goede natuurplussen is een lastig vraagstuk. Vanwege de forse verandering in het gebied moeten de plussen ook buiten het plangebied gezocht worden. Deze natuurplussen kunnen niet eenvoudig benoemd kunnen worden. Daarvoor is onderzoek nodig. Dit hebben wij ook in april 2019 geadviseerd: maak een analyse waarin natuurknelpunten en natuurkansen onderzocht worden, zodat voorgestelde natuurplussen de juiste zijn: verbeteringen die effectief zijn, die ook echt een

verbetering voor het gebied als geheel en het NNN opleveren en die niet teniet gedaan worden door voorzienbare andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Als voorbeeld van de noodzaak tot onderzoek willen wij wijzen op:

- de in het NNN-onderzoek genoemde mogelijk toekomstige verbinding met de gebieden langs de rivier de Eem (bijlage 7 NNN-onderzoek, blz 45): Dit lijkt een voor de hand liggend voorstel, het weiland naast de Praamgracht is immers Groene Contour. Maar ondanks het feit dat deze verbinding als kans is beschreven in het rapport, is het niet verder beschouwd. Waarom niet? En als de initiatiefnemer dit als een kans ziet, waarom wordt dan parkeren op datzelfde weiland voorgesteld? En waarom is mbt dit weiland geen verder onderzoek gedaan? Zal een verbinding naar de Eem slechts predatoren naar het weidevogelgebied trekken? Voor welke soorten is deze verbinding nodig en welk effect heeft het?
- de voorgenomen huismussennestkasten in de nieuwe bebouwing: waarom wordt deze keuze gemaakt, wanneer in het natuurrapport geconstateerd is dat er in het gebied geen huismussen aanwezig zijn ondanks dat de bebouwing daarvoor geschikt is? In het soortenonderzoek wordt dit verklaard door de bosrijke ligging van het plangebied (Bijlage 8, Soortenonderzoek, blz 28). Wat is de meerwaarde voor de natuur van het toevoegen van nestgelegenheden voor huismussen?

Deze voorbeelden illustreren dat de huidige natuurrapporten ontoereikend zijn. De voorgestelde natuurplussen zijn niet onderbouwd en blijven onduidelijk. En zij staan in geen verhouding tot de forse ingrepen van het NNN. Er moet dus fundamenteel onderzoek gedaan worden naar de juiste natuurplussen. Dit onderzoek moet uitgevoerd worden door de initiatiefnemer. Er kan niet worden volstaan met het raadplegen van de natuurorganisaties voor ideeën voor natuurplussen. Net zo min als dat de ANWB gevraagd kan worden oplossingen aan te dragen voor de verkeers- en parkeerproblemen. Ook daar moet onderzoek worden gedaan naar de effectiviteit van oplossingen.

Niettemin willen wij u wel een suggestie meegeven: De Biltseweg is een belangrijke barrière en de bebouwing van Soest en Den Dolder maakt dat de Heuvelrug hier op zijn smalst is (de zogenaamde 'flessenhals'). De echte uitdaging voor het creëren van robuuste verbindingen met aangrenzende NNN-gebieden ligt voor de initiatiefnemer op deze locatie. Hier kan een grote stap gezet worden voor het verbinden van de noordelijk en zuidelijk deel van het NNN in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Deze suggestie hebben wij al in december 2018 aan de initiatiefnemer meegegeven tijdens de sessie met de (natuur)belangengroepen op de AA-zolder en in onze oproep tot een gebiedsvisie aan het college van B&W van Baarn en Soest en aan Gedeputeerde Staten van 8 maart 2019. Tot onze teleurstelling moeten wij constateren dat deze suggestie niet tot onderzoek heeft geleid, maar slechts tot een voorgenomen faunatunnel onder de Biltseweg. Het robuust verbinden van de gebieden is niet eenvoudig. Als het eenvoudig geweest was, was het allang uitgevoerd. Maar van een partij die zich profileert als innovatief mag verwacht worden dat zij integraal de natuurknelpunten en -kansen onderzoekt en niet blijft hangen in traditionele compensatiemaatregelen.

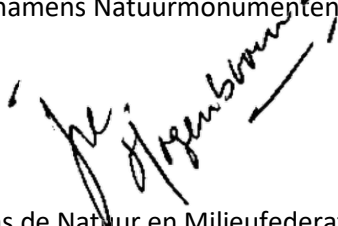
Conclusie

De huidige voorgenomen plussen staan in geen verhouding tot de grootte van het initiatief. Het kan niet de bedoeling zijn dat de realisatie van kostendragers voor herstel van erfgoed een vernietigend effect heeft op bestaande natuur die nota bene tot de weinige beschermde natuur in ons land behoort. Besef dat het nu akkoord gaan met dit voorontwerp hooguit zal leiden tot wat aanpassingen in de marge. Er is naast alle verkeer-, parkeer- en geluidsvraagstukken simpelweg nog te weinig bekend over de noodzaak van alle kostendragers voor de restauratie, de wijze waarop die natuurschade verminderd kan worden en welke zinvolle en innovatieve natuurplussen gerealiseerd kunnen worden. **Wij roepen de raad dus op niet in te stemmen met dit voorontwerpbestemmingsplan.** Daarbij adviseren wij de raad als volgt:

1. Kijk kritisch naar alle onderdelen van het initiatief: zijn deze nodig voor de restauratie van het Paleis? Kunnen de kostendragers bescheidener worden uitgevoerd? Maak gebruik van de mogelijkheden die de raad heeft om externe deskundigen in te schakelen.
2. Besef dat ieder initiatief, in welke vorm dan ook, op deze locatie een fors effect zal hebben op de natuur, juist omdat het nu een rustig en relatief onverstoord NNN-gebied is. Forse effecten moeten fors gecompenseerd worden. Daarbij is onderzoek nodig om te voorkomen dat kansen onbenut blijven en dat de te treffen maatregelen achteraf niet effectief blijken. Het huidige onderzoek is onvoldoende. Vraag via het college aan de initiatiefnemer gedegen onderzoek naar natuurplussen, via een kansen- en knelpuntenanalyse. Zoals eerder aangegeven zijn wij graag bereid om een bijdrage aan dat onderzoek te leveren.
3. Laat in het onderzoek in ieder geval robuuste, innovatieve verbindingen betrekken met de rest van de Heuvelrug, die loopt vanaf de Grebbeberg bij Rhenen tot aan het Gooimeer bij Huizen.
4. Zorg er op voorhand voor dat de uitkomsten van dat onderzoek niet vrijblijvend zijn.

Voor vragen over deze brief kunt u contact opnemen met Esther Coumou (e.coumou@nmu.nl of 06 41 52 57 84).

Met vriendelijke groeten,
Mede namens Natuurmonumenten en Utrechts Landschap

Namens de Natuur en Milieufederatie Utrecht
Ir. J.A.C. Hogenboom
directeur